

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi/The Journal of International Social Research
Cilt: 15 Sayı: 90 Temmuz 2022 & Volume: 15 Issue: 90 June 2022

Received: July 01, 2022, Manuscript No. jisr-22-68850; Editor assigned: July 04, 2022, PreQC
No. jisr-22-68850(PQ); Reviewed: July 18, 2022, QC No. jisr-22-68850; Revised: July 21, 2022,
Manuscript No. jisr-22-68850(R); Published: July 28, 2022, DOI: 10.17719/jisr.2022. 68850
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

Vajinismus Olgularında Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Kişilerarası Problemler ve Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Ã-ZGGÃceLER*

Öz

Amaç: Bu çalışmanın amacı, vajinismus tanısı alan ve almayan kadınlarda erken dönem uyumsuz şemalar, kişilerarası problemler ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Buna ek olarak söz konusu değişkenlerin vajinismus üzerinde yordayıcı bir etkisi olup olmadığının da araştırılması amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada katılımcılara online ortamda Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu, Demografik Bilgi Formu, Young Şema Ölçeği - Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3), Kişilerarası Problemler Envanteri (KPE) ve BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri (BCRE) sunulmuştur. Bulgular: Vajinismus ile kişilerarası problemlerin alt ölçekleri arasında anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. Erken dönem uyumsuz şemalar, kişilerarası problemler ve cinsiyet rolleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Sonuç: Bu çalışma, Kişilerarası Problemler Envanterinin alt boyutlarıyla vajinismusun ilişkisini inceleyen ilk çalışma olması bakımından literatüre önemli bir katkı sağlamıştır. Vajinismusu yordayan etmenlere ilişkin edinilen bilgilerin vajinismus tedavisinde olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: vajinismus, erken dönem uyumsuz şemalar, kişilerarası problemler, cinsiyet rolleri.

*Ph.D, Assistant Professor. Department of Sociology, email: osmanidil27@gmail.com.

1. Giriş

Vajinismus cinsel birleşmeyi zorlaştıracak veya birleşmeye izin vermeyecek şekilde vajina kaslarında istemsiz ağrı ve/veya kasılmalarla izlenen yaygın bir cinsel işlev bozukluğu olarak tanımlanmaktadır (Er, Özdel ve Yılmaz Özpolat, 2010). Ülkemizde vajinismus, cinsel işlev bozukluğu ile kliniğe başvuranlar arasında %43 ila %73 arasında değişen oranlarla en sık görülen bozukluktur (Yıldırım ve ark., 2011; Tuğrul ve Kabakçı, 1997). Psikanalitik yaklaşımda vajinismus, çözümlenmemiş pre-ödipal veya ödipal dönem çatışmalarının neden olduğu bir konversiyon bozukluğu ve ciddi düzeyde bir nevrotik tepki şeklinde tanımlanmıştır (Coppini, 1999). Bazı kaynaklarda vajinismus, herhangi bir nedenden dolayı kendini cinsel ilişkiye hazır hissetmeyen kadının bilinçdışı olarak cinsel rol dağılımlarına karşı örtük bir protesto veya itaat etmeme davranışı olarak tanımlanmıştır (Bergeron ve ark., 2002). Psikolojik belirtilerle cinsel işlev bozuklukları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada vajinismus tanısı olanların en çok psikolojik probleme sahip olan cinsel işlev bozukluğu grubu olduğu bulunmuştur (Bodenmann ve ark., 2006). Kişinin çocukluk çağında yaşadığı cinsel ve fiziksel istismarın, cinsel benlik şeması gelişimini olumsuz etkileyip ileriki yaşamda yakın ilişkilerde ve cinsel işlevlerde bozulmalara yol açabileceği belirtilmektedir (Reissing ve ark., 2003).

Vajinismus olgularında bireylerin erken dönem uyumsuz şemalarının rolünün olması muhtemeldir. Beck ve arkadaşları (1979), bilişsel kuram çerçevesinde şema kavramını yaşantılarıyla bağlantılı bir şekilde kişinin algılarını ve tutumlarını oluşturan bilişsel yapılar

olarak açıklamıştır. Bireyler çevreyi anlamak, tahmin etmek ve karar vermek için şemaları kullanırlar. Bu şemalar daha çok çocukluk dönemindeki olaylar, duygular ve duygusal algıların oluşturduğu deneyimlerle ilişkilidir. Bu dönemde gelişen uyumsuz şemalar, olumsuz deneyimlerin tekrarlanmasıyla katlaşıp ve ileriki dönemlerde benzer olaylar ile karşılaşıldığında aktif hale gelir (Van Vreeswijk, Broerse ve Nadort, 2012). Şemalar aktif hale geldiğinde birey, şu anki durumu çocukluk dönemindeki olumsuz yaşantısıyla ilişkilendirerek algılar ve anlamlandırır (Stevens ve Roediger, 2017).

Vajinismus kişilerarası bir ilişki sonucunda karşımıza çıkmaktadır. Sullivan, kişiliğin anlaşılabilmesi için bireyin diğerleriyle etkileşim içinde süren sosyal yaşamında sürekli tekrar eden davranış örüntülerinin incelenmesi gerektiğini vurgulamış ve bu davranışların güvenlik ve benlik saygısı ihtiyaçları tarafından güdülendiğini savunan bir model öne sürmüştür (Sullivan 1953). Kişilerarası ilişkileri açıklayan modellerden biri olan kişilerarası döngüsel modele göre yakınlık eksenindeki davranış özellikleri arkadaşça ve düşmanca arasında değişim gösterirken baskınlık eksenindeki davranışlar baskıcı ve boyun eğici özellikler arasında değişmektedir (Horowitz, Rosenberg ve Bartholomew, 1993). Çalışmamızda kişilerarası ilişkiler bu model çerçevesinde ele alınmıştır.

Genel olarak kadın toplumsal cinsiyet rolleri nazik, duygusal, işbirliğine yatkın özellikleri; erkek toplumsal cinsiyeti rolleri ise saldırgan, ussal ve rekabetçi özellikleri içermektedir. Geleneksel erkek rolü başarıya, rekabete ve duyguların bastırılmasına vurgu yaparken geleneksel kadın rolünde ev ve ev ile ilişkili alanlar ön plandadır. Bu geleneksel sınıflamaya bakıldığında kadının etkinlik alanı evin içi ile, erkeğinki ise evin dışı ile uyumlu bulunmuştur (Zastrow ve Ashman, 2014). Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların oluşmasında aile, ailenin eğitim düzeyi, iletişim araçları, öğretmenler ve eğitim araçları, akran grupları gibi faktörler etkili olmaktadır (Zeyneloğlu, 2008).

Tuğrul ve Kabakçı (1997) tarafından yapılan çalışmada batı ülkelerinde cinsiyet rollerinin vajinismusu yordadığı fakat Türkiye’de bu değişkenin önemli bir rol oynamadığı belirtilmiştir. Yapılan bir çalışmada başarısızlık, bağımlılık ve tehlike karşısında kolay incinebilirlik gibi bazı erken dönem uyumsuz şemaların cinsel işlev bozukluğu olan kadınlarda, olmayanlara göre anlamlı derecede daha aktif olduğu bulunmuştur (Oliveira ve Nobre, 2013). Vajinismus tanısı alan kadınlarla yapılan bir çalışmada da güvensizlik/suistimal edilme, istenilmeme/yetersizlik, bağımlılık, iç içe geçme, fedakarlık, duyguların bastırılması ve kendini kontrolde yetersizlik şema alanlarında tanı grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı farklar bulunmuştur (Çeri, 2009).

Yukarıda sunulan literatür doğrultusunda bu çalışmanın amacı, vajinismus tanısı alan ve almayan kadınlarda erken dönem uyumsuz şemalar, kişilerarası problemler ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Buna ek olarak söz konusu değişkenlerin vajinismus üzerinde yordayıcı bir etkisi olup olmadığının da araştırılması

2. Yöntem

Akbez Nahiyesinin etimolojik kökeni “ak” ve “bez”in birleşmesiyle oluşur. Oryantalist Martin Bu araştırma karşılaştırma ve ilişkisel tarama yöntemlerinin kullanıldığı bir çalışmadır).

3. KATILIMCILAR

Örnekleme, kartopu örnekleme yöntemi ile; önce çeşitli kurumlarda çalışan psikolog, psikiyatrist ve kadın doğum uzmanlarına, sonra onlar aracılığıyla tanı grubundaki katılımcılara ve diğer katılımcılara ulaşılarak oluşturulmuştur. Hayatının herhangi bir döneminde aktif bir cinsel hayatı olmayan 11 kadın katılımcının sonuçları çalışmaya dahil edilmemiştir. Bu sebeple çalışmanın örneklemini 21’i vajinismus tanılı, 64’ü herhangi bir cinsel sorunu olmayan toplam 85 kadın katılımcı oluşturmuştur).

4. Veri Toplama Araçları

4.1. Demografik Bilgi Formu:

Bu form, katılımcının yaş, eğitim durumu, medeni durum gibi sosyodemografik değişkenlerin yanısıra çalışmaya dahil edilme kriterleri olan aktif cinsel hayatın ve vajinismus tanısının varlığının sorgulanması amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuştur).

Young Şema Ölçeği Kısa Form-3 (YŞÖ-KF3)

Bu ölçek, erken dönem uyumsuz şemaları ölçmek amacı ile Young’un şema terapi kuramı temel alınarak geliştirilmiştir (54). Ölçekte , kopukluk ve reddedilme, zedelenmiş özerklik ve kendini ortaya koyma, zedelenmiş sınırlar, başkaları yönelimlilik, aşırı tetikte olma ve bastırılmışlık olmak üzere 5 şema alanı ve bu alanların altında terk edilme/istikrarsızlık, duyguları bastırma, sosyal izolasyon, hastalıklar ve tehditler karşısında dayanıksızlık, güvensizlik/suistimal edilme, kusurluluk/utanç, iç içe geçme gelişmemiş kendilik, onay arayıcılık, bağımlılık/yetersizlik, başarısızlık, hak görme/büyüklük, yetersiz özkontrol, boyun eğicilik, kendini feda, karamsarlık, duygusal yoksunluk, yüksek standartlar/aşırı eleştirelilik ve cezalandırılma olmak üzere 18 alt boyut ve 90 tane madde bulunmaktadır. Ölçek, 6’lı Likert tipi maddelerden oluşmaktadır ve 1: Benim için tamamıyla yanlış, 6: Beni mükemmel şekilde tanımlıyor olacak şekilde değerlendirilmektedir. Alt ölçeklerden alınan puanların minimum değeri 5, maksimum değeri ise 30’dur. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması ve Türkiye örnekleminde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Soygüt ve arkadaşları (90) tarafından yapılmıştır. Bu uyarlama çalışması sonucunda 14 faktör ortaya çıkmıştır. Bu faktörler duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon/güvensizlik, duyguları bastırma, onay arayıcılık, iç içe geçme/bağımlılık, ayrıcalıklık/yetersiz özenetim, kendini feda, terk edilme, cezalandırılma, kusurluluk, tehditler karşısında dayanıksızlık ve yüksek standartlar şeklinde belirlenmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla yapılan analizler sonucunda test - tekrar test güvenilirlik katsayılarının temel şema alanları için 0,66 ile 0,83 (p<0,01) ; şema alt boyutları için ise 0,66 ile 0,82 (p<0,01) arasında değiştiği saptanmıştır. Hesaplanan iç tutarlılık katsayıları ise şemalar için $\alpha=0,53-0,81$; alt boyutlar için $\alpha=0,63-0,80$ aralıklarında değişmektedir.

Kişilerarası Problemler Envanteri (KPE)

Bu ölçeğin ilk versiyonu, Alden ve arkadaşları (67) tarafından bireylerin kişilerarası ilişkilerindeki problem alanlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Daha sonra Horowitz, Alden, Wiggins ve Pincus (91) 64 maddeden oluşan bu ölçeği kısaltarak 32 maddeden oluşan kısa formunu geliştirmişlerdir. Ölçekte belirli kişilerarası problem alanlarını ifade eden 8 alt boyut bulunmaktadır. Bunlar; Baskın-Kontrolcü (Domineering/Controlling), Kinci-Benmerkezci (Vindictive/Self-centered), Aşırı Fedakar (Self-Sacrificing), İntusif-Muhtaç (Intrusive-Needy), Hakkını-Fikrini Savunmayan (Nonassertive), Aşırı uyumlu (Overly Accomodating), Soğuk-Mesafeli (Cold-Distant) ve Sosyal Çekinik (Socially Avoidant şeklinde belirlenmiştir. Her bir alt boyuta ait 4 madde bulunmaktadır ve bu maddeler 1: Hiç değil, 5: Fazlasıyla olmak üzere 5’li Likert şeklinde derecelendirilmektedir.

Bu ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması Akyunus ve Gençöz (66) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgulara göre ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,86 bulunmuştur. Alt boyutlar için hesaplanan iç tutarlılık katsayıları ise dominant/kontrolcü için 0,69; soğuk/mesafeli için 0,73; kendine güvenmeme/girişken olmama için 0,70; sosyal çekinik için 0,84; aşırı fedakar için 0,75; kinci-benmerkezci için 0,75; aşırı uyumlu için 0,66 ve intrusif/ muhtaç için ise 0,71’dir.

BEM Cinsiyet Rollerini Envanteri (BCRE)

Bu ölçek, bireylerin kadınsı ve erkeksi cinsiyet rolü özelliklerinin belirlenmesi amacıyla Bem (92) tarafından 7'li Likert tipinde geliştirilmiştir. Ölçekte 20 tane kadınsı, 20 tane erkeksi, 20 tane nötr olmak üzere 60 tane sıfat bulunmaktadır. Ölçekten alınan puanlara göre eğer kişinin ortalama puan kadınsılık medyanının üzerindeyse kadınsı, erkeksilik medyanının üzerindeyse erkeksi, her ikisinin de üzerindeyse androjen, her ikisinin de altındaysa belirsiz olacak şekilde bir değerlendirme yapılmaktadır (93). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Kavuncu (93) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin ilk formunda iç tutarlılık katsayıları, kadınsılık için 0,80- 0,82, erkeksilik için 0,86-0,86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması Dökmen (93) tarafından tekrarlanmıştır. Geçerlik çalışmasında Cinsiyet Rollerine İlgili Kalıp Yargı Ölçeği'ni kullanmış ve bu ölçeğin alt ölçekleri ile BCRE'nin kadınsılık ve erkeksilik alt ölçekleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. BCRE'nin iki yarı güvenirlik katsayısı kadınsılık için 0,77 ve erkeksilik için 0,71 olarak hesaplanmıştır.

5. İŞLEM

Çalışmaya başlamadan önceÜniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Veriler Google'da oluşturulan form aracılığıyla online bir şekilde toplanmıştır. Katılımcılardan herhangi bir kişisel bilgi istenmeyip çalışmaya katılmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu ve istenilen bir aşamada çalışmanın yarıda kesilebileceği gibi bilgilerin yer aldığı bilgilendirilmiş form aracılığıyla onay alınmıştır. Ölçeklerin doldurulması 20 dakika sürmüştür.

6. BULGULAR

Yapılan korelasyon analizleri sonucunda YŞÖ toplam puanları ile KPE toplam puanları arasında ($r=0,75$; $p<0,001$) pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlemlenirken BCRE Erkeksilik toplam puanları ile YŞÖ toplam puanları ($r= -0,29$; $p<0,05$) ve KPE toplam puanları arasında ($r=-0,34$; $p<0,05$) negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur

Vajinismus ile kişilerarası problemlerin dominant/kontrolçülük ($r= 0,27$; $p<0,05$) ve kendini feda etme ($r= 0,27$; $p<0,05$) alanları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunurken kinci/benmerkezcilik ($r=-0,01$; $p>0,05$), soğuk/ mesafelilik ($r=0,08$; $p>0,05$), sosyal çekiniklik ($r=-0,08$; $p>0,05$), kendine güvenmeme/ girişken olmama ($r=-0,06$; $p>0,05$), aşırı uyumluluk ($r=0,11$; $p>0,05$), intrusif/ muhtaçlık ($r=-0,17$; $p>0,05$) alanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır

Erken dönem uyumsuz şemalar ile kişilerarası problemler ($r=0,75$; $p<0,001$), dominant/kontrolçülük ($r=0,56$; $p<0,001$), kinci/benmerkezcilik ($r=0,56$; $p<0,001$), soğuk/ mesafelilik ($r=0,56$; $p<0,001$), sosyal çekiniklik ($r=0,63$; $p<0,001$), kendine güvenmeme/ girişken olmama ($r=0,46$; $p<0,001$), aşırı uyumluluk ($r=0,52$; $p<0,001$), kendini feda etme ($r=0,70$; $p<0,001$), intrusif/ muhtaçlık ($r=0,74$; $p<0,001$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur.

Cinsiyet rollerinin kadınsılık alt boyutu ile erken dönem uyumsuz şemaların iç içe geçme/ bağımlılık alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunurken ($r=-0,22$; $p<0,05$); erken dönem uyumsuz şemalar ($r=-0,10$; $p>0,05$), duygusal yoksunluk ($r=-0,03$; $p>0,05$), başarısızlık ($r=-0,14$; $p>0,05$), karamsarlık ($r=-0,07$; $p>0,05$), sosyal izolasyon/ güvensizlik ($r=0,11$; $p>0,05$), duyguları bastırma ($r=0,01$; $p>0,05$), onay arayıcılık ($r=-0,02$; $p>0,05$), ayrıcalıklılık/ yetersiz özdenetim ($r=-0,01$; $p>0,05$), kendini feda ($r=0,06$; $p>0,05$), terk edilme ($r=-0,20$; $p>0,05$), cezalandırılma ($r=0,13$; $p>0,05$), kusurluluk ($r=-0,16$; $p>0,05$), dayanıksızlık ($r=-0,04$; $p>0,05$), yüksek standartlar ($r=-0,05$; $p>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Cinsiyet rollerinin erkeksilik alt boyutu ile erken dönem uyumsuz şemalar ($r=-0,29$; $p<0,01$), duygusal yoksunluk ($r=-0,24$; $p<0,05$), başarısızlık ($r=-0,27$; $p<0,05$), iç içe geçme/ bağımlılık ($r=-0,36$; $p<0,001$), terk edilme ($r=-0,32$; $p<0,01$), kusurluluk ($r=-0,29$; $p<0,01$) arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunurken; karamsarlık ($r=-0,07$; $p>0,05$), sosyal izolasyon/ güvensizlik ($r=-0,03$; $p>0,05$), duyguları bastırma ($r=-0,16$; $p>0,05$), onay arayıcılık ($r=-0,20$; $p>0,05$), ayrıcalıklılık/ yetersiz özdenetim ($r=-0,12$; $p>0,05$), kendini feda ($r=-0,15$; $p>0,05$), cezalandırılma ($r=-0,04$; $p>0,05$), dayanıksızlık ($r=-0,17$; $p>0,05$), yüksek standartlar ($r=-0,15$; $p>0,05$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Yapılan analize göre vajinismus tanısı alan grup ile almayan grup arasında kişilerarası problemlerin dominant/kontrolcülük boyutu ($U=430$, $p<0,05$) ve kendini feda etme boyutu ($U= 430$, $p<0,05$) açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre, vajinismus tanısı alan grubun dominant/kontrolcülük ve kendini feda etme ortalamaları vajinismus tanısı almayan grubun ortalama puanlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

7. TARTIŞMA

Mevcut araştırmanın amacı, vajinismus olan ve olmayan kadınlarda erken dönem uyumsuz şemalar, kişilerarası problemler ve cinsiyet rolleri arasındaki ilişkileri incelemektir.

Bu çalışmada vajinismus ile erken dönem uyumsuz şemalar, duygusal yoksunluk, başarısızlık, karamsarlık, sosyal izolasyon / güvensizlik, duyguları bastırma, onay arayıcılık, iç içe geçme / bağımlılık, ayrıcalıklılık / yetersiz özdenetim, kendini feda, terk edilme, cezalandırılma, kusurluluk, hastalık ve zarar karşısında dayanıksızlık ve yüksek standartlar alanları arasında anlamlı ilişkilere rastlanmamıştır.

Literatürdeki çalışmaların sonuçlarıyla kıyaslandığında mevcut araştırmanın erken dönem uyumsuz şemalar ile vajinismus arasındaki ilişkiye dair bulgularının daha önceki bulgular ile uyumlu olmadığı görülmektedir. Vajinismus ve diğer cinsel işlev bozuklukları ile erken dönem uyumsuz şemaların ilişkilerini inceleyen çalışmaların kısıtlı olmasına karşın yapılan çalışmaların ortak sonucu erken dönem uyumsuz şemaların cinsel işlev bozuklukları ve dolayısıyla vajinismus ile ilişkili olduğu yönündedir. Bu bulgular çalışmanın kısıtlılıkları dolayısıyla tip 2 hata olasılığını düşündürmektedir. Bu konu, araştırmanın kısıtlılıklarından bahsederken ayrıca ele alınacaktır.

Vajinismus ile kişilerarası problemler arasındaki ilişkilere bakıldığında bu araştırmanın sonuçları vajinismusun dominant/kontrolcülük ve kendini feda etme boyutlarıyla pozitif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğunu göstermektedir. Vajinismusun; kişilerarası problemler toplam puanı, kinci/benmerkezcilik, soğuk/mesafelilik, sosyal çekiniklik, kendine güvenmeme/girişken olmama, aşırı uyumluluk ve intrusif/muhtaçlık alanları ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ek olarak vajinismus tanısı alan ve almayan bireyler karşılaştırıldığında, vajinismus tanısı olanların dominant/kontrolcülük ve kendini feda etme puanlarının ortalamasının tanı almayanların ortalamalarına göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre vajinismus ile cinsiyet rollerinin kadınsılık ve erkeksilik alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Yordayıcılığın test edilmesi amacı ile yapılan analizler sonucunda kişilerarası problemler envanterinin dominant/kontrolcülük boyutundan alınan yüksek puanların vajinismus olma olasılığını artırdığı; aşırı uyumluluk boyutundan alınan yüksek puanların ise vajinismus olma olasılığını azalttığı görülmüştür. Ortaya çıkan modelin, kişileri vajinismus olup olmama açısından doğru gruba atama gücünün % 87,1 olduğu saptanmıştır.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre erken dönem uyumsuz şemalarla kişilerarası problemlerin tüm alt boyutları arasında anlamlı, pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde ilişkiler bulunmuştur. Erken dönem uyumsuz şemalarla en yüksek derecede ilişkili olan değişkenler sırasıyla kişilerarası problemler toplam puanı, intrusif/muhtaçlık, kendini feda etme, sosyal çekiniklik, dominant/kontrolcülük, kinci/benmerkezcilik, soğuk/mesafelilik, aşırı uyumluluk ve kendine güvenmeme/girişken olmama boyutlarıdır. istatistiksel açıdan anlamlı, Buna göre erken dönem uyumsuz şemalardan alınan puanlar arttıkça kişilerarası problemlerin puanlarında da artış görülmektedir.

Mevcut çalışmada cinsiyet rollerinin kadınsılık alt boyutu ile erken dönem uyumsuz şemaların iç içe geçme/bağımlılık alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken erkeksilik alt boyutu ile erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanı, duygusal yoksunluk, başarısızlık, iç içe geçme/bağımlılık, terk edilme ve kusurluluk boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Buna göre iç içe geçme/bağımlılık puanları arttıkça kadınsılık puanlarında azalma olacaktır. Erken dönem uyumsuz şemalar toplam puanı, duygusal yoksunluk, başarısızlık, iç içe geçme/bağımlılık, terk edilme ve kusurluluk puanları arttıkça da erkeksilik puanlarında azalma olacaktır.

Çalışmanın sonuçlarına göre cinsiyet rollerinin kadınsılık alt boyutu ile kişilerarası problemlerin soğuk/mesafelilik ve sosyal çekiniklik boyutları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunurken; erkeksilik alt boyutu ile kişilerarası problemler toplam puanı, dominant/kontrolcülük, kinci/benmerkezcilik,

soğuk/mesafelilik, sosyal çekiniklik, aşırı uyumluluk boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Diğer boyutlar ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı ilişkilere rastlanmamıştır. Vajinismusun Türkiye’de en çok rastlanan cinsel işlev bozukluğu olmasına karşın vajinismus ile ilgili yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır. Tüm bu sonuçlar göz önüne alındığında bu tez çalışmasının özellikle vajinismusun kişilerarası problemlerin alt boyutları ile ilişkilerine dair bulgularının literatüre önemli katkılar sağladığını söylemek mümkündür. Bu bulgular vajinismusun yordayıcı etmenlerine ve dolayısıyla izlenecek tedavi yollarına ışık tutmaktadır. Vajinismusun oluşumu üzerinde kişilerarası problemlerin belirleyici rolü olduğu gibi tedavisi üzerinde de ne gibi etkilerinin olabileceğine dair çalışmaların artırılmasında fayda görülmektedir.

Bu çalışmanın literatüre olan önemli katkılarının yanında bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Çalışmanın en büyük sınırlılığı pandemi koşullarından dolayı araştırmanın yürütüldüğü sırada kliniklere olan başvuruların azalması sebebiyle veri toplamada yaşanan sıkıntılardır. Çalışmada özellikle erken dönem uyumsuz şemalar ile vajinismus arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasının başlıca sebebinin örneklem yetersizliği olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın daha geniş bir örnekleme tekrarlanmasında fayda vardır.

8. KAYNAKLAR

Beck AT, B Rush and Shaw BF. (1979). "Cognitive therapy of depression." New York: Guilford.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Bergeron S, Brown C and Lord M J. (2002). "[Physical therapy for vulvar vestibulitis syndrome: A retrospective study.](#)" *Journal of Sex & Marital Therapy*, vol 28, pp. 183-192.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Bodenmann G, Ledermann T, and Blattner D. (2006). "[Associations among everyday stress, critical life events, and sexual problems.](#)" *The Journal of Nervous and Mental Disease*, vol 194 no. 7, pp. 494-501.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Coppini A. (1999). "[A case of primary vaginismus.](#)" *International Forum of Psychoanalysis*, vol. 8, PP. 49-52.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Çeri Ö, (2009). "Vajinismus tanısı alan kadınlar ve eşlerinde temel bilişsel şemalar vebağlanma stillerinin incelenmesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara."

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Er O, Özdel K, and Yılmaz Özpolat AG. (2010). "[Vajinismus.](#)" *Kriz Dergisi*, vol 18 no. 3, pp. 37-45.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Tuğrul C, Kabakçı E. (1997). "[Vaginismus and its correlates.](#)" *Sexual and Marital Therapy*. 12(1):23-34.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Horowitz LM, Rosenberg SE, and Bartholomew K. (1993). "[Interpersonal problems, attachment styles, and outcome in brief dynamic psychotherapy.](#)" *Journal Of Consulting And Clinical Psychology*, vol. 61, no. 4, pp. 549.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)

Oliveira C, Nobre PJ. (2013). "[Cognitive Structures in Women with Sexual Dysfunction: The Role of Early Maladaptive Schemas.](#)" *The Journal of Sexual Medicine*, vol. 10, no. 7, pp.1755-1763.

Indexed at [Google Scholar](#) [Cross ref](#)